

Krencsey Hella

ViaszBaba – SzínészNŐt szerettem

I.

„Immár aligha változom meg:

minden vonásom végleges.

Mi eddig eszmém és mámorom lett,

eztán sorsom törvénye lesz.”

Garai Gábor

Színészeink a szerepük által életre keltett alakok, a helyszín díszlet, a történet szöveggönyv. A valóság random játék a szavak mögött, színpadkép csupán.

(NYITÁNY)

*Kopott, poros, világot jelentő deszkákon állok; meghurcolt,
fáradt árnyéklány vagyok a színpadon. Hosszú hajam
mögé rejtve könnyes arcomat szeretnék kikerülni ebből az
előadásból; méltó volt a partner, de méltatlan az előadás.*

A színház valami egészen megfoghatatlan része a földi valónak. Olyan, mint gyerekkorunkban a mesék; sejtjük, hogy fikció, mégis rettenetesen, minden bennünk rejltő igazsággal hinni akarunk benne, és ez a hit sok mindenben átsegít – vagy éppen olyan akadályokat gördít elénk, amiknek miértjét csak sokkal később értjük meg. Minden szakma zárt világ, de az igazi misztikum még mindig a függöny mögötti létezést lengi be; a felnőttek meséje ugyanis a függöny mögé szorul, és ha a színház pár órára vissza tudja adni nekünk naiv gyermekhitünket, bátran hagyjuk, és elvarázsolódunk. A színház nem veszít népszerűségéből, hiába hódít teret a film, ami olcsó és megközelíthető mese, mégsem tudja megfojtani a tisztaságot, az élet-szagot, az emberséget, ami a színpad-közeli létezés igézetében rejlik. Hinni szeretnénk a színház valóságában.

Az én mesém is a hiten alapszik. Mindent elsöprően hittem a saját mesém igazában. Azt mondják okos emberek, hogy mindenki így van ezzel a saját életében, és mindenki keresi azt a szélsőséget, ami magyarázatot tud adni a miértekre, és ami megnyugtatóan szolgál, hogy jól csináljuk. Vajon mit jelent „jól” csinálni?

Kizárólag a körülményeink mások, és ahogy megéljük ezeket a vágyakat. Ha keverjük a színházat a realitással, ambivalenciába kerülünk; a színpadon vannak helyzetek, amikor egy mesét olyan szereplők, díszletek, betétdalok vagy akár jelmezek formálnak, akik és amik erősebb befolyással bírnak főszereplőink érzéseire, mint maguk az érzések – ezeken elcsúszik egy történet, egy előadás, egy katarzis, és másnapra sárban ázott kritikaként tekintünk mindarra, amiért dolgoztunk – az életben ezeken elcsúszik egy szerelem. A színház világa arról szól, hogy mindenki hazudik, és kizárólagos cél, hogy a közönség elhiggye. A legálságosabb szakma, ami a legfinomabb, legszebb hajtásokkal bont virágot, mely első megtekintés után túlragyogja az elképzelhetlent is, de a fények leoltása után máris elszárad és lehullik a poros földre. Az élet megtörténik, a színházat megrendezik. A színházban nincs valóság – nekem nyolc évbe telt, mire rájöttem.

A Színésznő nem e világi. Más dimenzióban lát és érez, mást hall és másképp reagál dolgokra. Szokták mondani, hogy erre születni kell, és én hiszek ebben; nem válsz színésznővé, egyszerűen benned van egy személytelen „én”, aki bárkivé felruházható, és szerencse, valamint tehetség kérdése, hogy élsz-e az adottsággal, avagy nem. Nagyon sokan vannak a szakmában, akik színésznővé *váltak*, legalábbis ezt érzik, ezt mutatják, ezt hitetik el velük, de ők csak átlagemberek, akik szeretnek szerepelni és kapnak rá lehetőséget. Popper Péter őket nevezi bohócoknak. Mindannyian azok vagyunk, bohócok, hiszen az élet minden területén, minden emberi kapcsolatunkban, minden pillanatban szerepelünk. Hogy jól vagy rosszul,

azt eredményeink, sikereink és kudarcaink bizonyítják, de folytonos szereplési vágyunk színházi emberré tesz minket is. Átlagossá.

A Színésznő nem tudja, mit jelent szerepelni. Fogalma sincs, mert nem szerepel. Mondja, teszi, gondolja és megmutatja – nincs tudatában annak, hogy ezek a tulajdonságok nem az övéi. Mindegy, hogy Júlia, Iluska vagy akár maga a Vasorrú bába, tudatosság nélkül eggyé válik a Színésznővel a „szerep”, és elindul a folyamat. Nincs valódi személyiség a Színésznő mögött, azt játssza színpadon és az életben is egyaránt, ami éppen érdekét kívánja, vagy ahogy mondják neki a pillanat rendezői. Nincs átlagosság, nincs szerepből való kiesés – csupán áttérés –, és nincs ember sem. Zavar van, kétségbeesés és bizonytalanság. A Színésznő az életben szétesik, mert nem tudja, kicsoda valójában. A Művészbejáró ajtaján kilépve rázuhan a sötét, ijesztő, nem igazi világ, amiben nem hisz és nem is akar, és olyan dolgokat várnak el ott tőle, amiket képtelen teljesíteni, kudarcai elől pedig visszamenekül szerepének magjába, a szövegébe, a szemvakító fényekbe, és megnyugszik. Nem tud a színpadon kívül szeretni, dönteni, gondolkodni, társsá, anyává válni, nem tud még bevásárolni sem, mert szétesik. Az átlagember bemegy a színházba, hogy pár óra múlva zaklatottan, darabjaira hullva jöjjön ki – a Színésznő kijön a világba, hogy pár óra múlva zaklatottan, darabjaira hullva bemehessen a színházba.

Színésznőt szeretni és Színésznővel élni nem normális dolog. Átlagember számára nem feldolgozható és nem is elmondható, lelket pusztító önfeláldozás. Húszévesen beleszeretni a Színésznőbe, nyolc évig Vele élni, közben

pedig végignézni saját haláltusámat, gyerekkori hitem és meséim porrá zúzását, valamint mellékágon látni mindazt, amiért ez a színházasdi oly' erősen tartja misztériumát, miközben bármely szakmánál undorítóbb – ez az igazi valóság – a színész számára pedig csupán hamis képzelgés, amit át sem él. Játssza a szerepet, amit mondanak neki. Ugyanez vonatkozik a magánéletére; játssza a szerepet, amit megfelelőnek gondol a párkapcsolat őt illető részéről, ami számára nyugodt és kényelmes, aztán vagy jó, vagy ha nincs taps és probléma merül fel, azonnal mehet a mellette álló, szívét-lelkét-szerelmét kitaró civil, aki értetlenül áll minden szélsőséggel szemben, amivel találkozik a kapcsolat folyamán. Végtelen szerelem a színészé, olyan, hogy vagy felperzsel és nem is érted, hogy lehetsz ilyen szerencsés, vagy a hetedik mennyországból hajít le, és nem nézi meg, veszel-e még levegőt, mutatsz-e még életjelet, sőt, ha odalent van dolga, még rúg beléd egyet, miközben elsétál melletted, mert fél, hogy talán a zuhanást túlélted – „*Mint lámpa, ha lecsavarom, / Ne élj, mikor nem akarom.*” (Szabó Lőrinc: Semmiért egészen)